

אמיר אלשטיין
יו"ר הוועד המנהל

הנשיא העשירי ראובן ריבלין
יו"ר של כבוד

יוחנן פלסנר
נשיא

ברנרד מרכוס
יו"ר בינלאומי

חברי הוועד המנהל

עו"ד ליאת אהרנסון
אלי גרוני
פרופ' ורד וניצקו-טרוסי
ד"ר חן ליכטנשטיין
מזל מעולם
שגריר לשעבר סלי מרידור
פרופ' מאיה נאסר אבו-אלהיג'א
עו"ד אבי פישר
ד"ר מיכל צור
יוסי קוצניק

המועצה הבינלאומית

פרופ' רונלד דניאלס, יו"ר
השופטת רוזלי סילברמן אבול, קנדה
אליזא אברמס, ארה"ב
שגריר לשעבר מרטין אינדיק, ארה"ב
אן אפלבוים, ארה"ב
פרופ' ורנון בוגדנו, בריטניה
השופטת דורית ביניש, ישראל
השופט סטיבן בריר, ארה"ב
השופט סלים ג'ובראן, ישראל
ד"ר ג'וזף ג'וזפה, גרמניה
פרופ' משה הלברטל, ישראל
פרופ' מייקל וולצר, ארה"ב
פרופ' רוברט מנקין, ארה"ב
פרופ' כריסטוף מרקשיס, גרמניה
השופט אברהם סופר, ארה"ב
ברט סטפנס, ארה"ב
פרופ' ארווין קוטלר, קנדה
פרופ' גרהרד קספר, ארה"ב
פרופ' יהודה ריינהרץ, ארה"ב
פרופ' גבריאלה שלו, ישראל

סגני נשיא

פרופ' סוזי נבות, מחקר
פרופ' קרנית פלוג, מחקר
ד"ר ישי ג'סיין פרס, אסטרטגיה

עמיתים בכירים

פרופ' איתי אטר
פרופ' תמר הרמן
פרופ' נתן זוסמן (אורח)
פרופ' עמיחי כהן
פרופ' יותם מרגלית
פרופ' דניאל סטטמן
פרופ' בני פורת
פרופ' יובל פלדמן
פרופ' מרדכי קרמיניצר
פרופ' גדעון רהט
ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר
פרופ' יובל שני

מייסדים

ד"ר אריק כרמון
מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ (1920-2021)

עמדות החברה הערבית במהלך מלחמת חרבות ברזל

הסקר לבחינת עמדות החברה הערבית בנושא מלחמת "חרבות ברזל" נערך בשיתוף בין המרכז לערכים ולמוסדות דמוקרטיים (התוכנית לחברה הערבית בישראל) ומרכז מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל ומדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. איסוף הנתונים בוצע בתאריכים 04/12/2023- 27/11/2023. מדגם כלל 538 מרואיינים בטלפון בשפה הערבית. טעות הדגימה המרבית היא $\pm 4.31\%$ ברמת ביטחון של 95%. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון אפקאר בראשות ד"ר הישאם ג'ובראן.

על סולם שבין 1=גרוע ל-5=מצוין, איזה ציון היית נותן לתפקוד כל אחד מהגורמים הבאים מאז תחילת המלחמה: [הוצג רנדומלי]
1. מפלגת חד"ש-תע"ל:

	דרוזים	נוצרים	מוסלמים	כלל הערבים	
1=גרוע	36.8	38.5	36.6	36.7	
2	3.8	9.3	13.4	11.9	
3	27.8	18.9	21.2	21.4	
4	6.2	12.2	8.2	8.3	
5=מצוין	10.2	9.5	8.3	8.9	
לא יודעת	15.2	11.6	12.3	12.8	
סה"כ	100	100	100	100	

2. מפלגת רע"ם:

	דרוזים	נוצרים	מוסלמים	כלל הערבים	
1=גרוע	28.3	33.7	31.3	31.8	
2	22.1	20.6	14.5	15.6	
3	14.5	17.0	22.4	20.7	
4	5.6	10.5	10.0	9.7	
5=מצוין	12.2	5.0	11.8	11.0	
לא יודעת	17.3	13.2	10.0	11.2	
סה"כ	100	100	100	100	

3. הרשות המקומית בישוב שלך:

	דרוזים	נוצרים	מוסלמים	כלל הערבים	
1=גרוע	26.0	25.5	33.7	32.3	

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

13.3	25.0	15.3	15.8	2
20.7	26.0	24.8	24.5	3
11.9	12.4	10.0	10.3	4
26.1	9.1	13.1	14.0	5=מצוין
2.0	2.0	3.1	3.1	לא יודעת
100	100	100	100	סה"כ

4. משטרת ישראל:

דרוזים	נוצרים	מוסלמים	כלל הערבים	
15.9	35.5	37.2	35.5	1=גרוע
5.1	13.2	13.2	12.5	2
37.8	23.2	24.2	24.9	3
15.9	12.8	8.5	9.5	4
23.2	13.3	11.6	13.1	5=מצוין
2.1	2.0	5.3	4.5	לא יודעת
100	100	100	100	סה"כ

5. התקשורת הישראלית בערבית:

דרוזים	נוצרים	מוסלמים	כלל הערבים	
10.0	18.1	28.4	26.0	1=גרוע
17.2	11.8	18.2	17.4	2
28.5	40.4	20.3	22.9	3
14.9	15.7	9.8	10.9	4
23.4	6.0	14.0	13.8	5=מצוין
6.0	8.0	9.3	9.0	לא יודעת
100	100	100	100	סה"כ

6. בתקשורת פורסם על ערבים ישראלים המסייעים במאמץ האזרחי בתקופת המלחמה,

כמו סיוע למפונים וסיוע רפואי. האם אתה תומך או מתנגד לסיוע כזה?

דרוזים	נוצרים	מוסלמים	כלל הערבים	
50.5	56.5	37.5	40.9	תומך מאוד

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

די תומך	45.5	47.5	37.4	39.4
די מתנגד	6.0	6.6	3.9	3.9
מתנגד מאוד	2.5	2.6	2.2	0.0
לא יודע/ת	5.1	5.8	0.0	6.2
סה"כ	100	100	100	100

7. באיזו מידה אתה מרגיש את עצמך חלק ממדינת ישראל ובעיותיה?

	כלל הערבים	מוסלמים	נוצרים	דרוזים
במידה רבה מאוד	24.1	21.2	28.6	42.8
במידה די רבה	40.6	40.6	44.3	37.4
במידה די מעטה	24.3	25.4	23.0	18.0
בכלל לא	8.9	10.2	2.2	1.8
לא יודע/ת	2.1	2.6	1.9	0.0
סה"כ	100	100	100	100

8. ראש מפלגת רע"ם מנסור עבאס אמר בראיון כי מעשי החמאס ב-7/10 "אינם משקפים את החברה הערבית, העם הפלסטיני והאומה האיסלאמית". האם אתה מסכים או לא מסכים עם דבריו?

	כלל הערבים	מוסלמים	נוצרים	דרוזים
מסכים מאוד	23.2	20.8	37.0	30.6
די מסכים	32.9	32.3	30.9	38.9
לא כל כך מסכים	20.8	23.5	15.0	8.1
כלל לא מסכים	12.3	11.0	12.9	17.9
לא יודע/ת	10.8	12.4	4.2	4.5
סה"כ	100	100	100	100

9. מאז תחילת המלחמה, האם אתה מרגיש בנוח להגיע לצורך עבודה או סידורים ליישובים יהודיים או מעורבים?

	כלל הערבים	מוסלמים	נוצרים	דרוזים
בכלל לא מרגיש נוח	28.6	30.1	23.2	16.9
לא כל כך מרגיש נוח	25.1	27.4	15.2	18.4

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

39.9	49.4	25.1	28.7	מרגיש די נוח
24.8	12.2	14.0	14.9	מרגיש לגמרי נוח
0.0	0.0	3.4	2.7	לא יודע/לא רלוונטי עבורי
100	100	100	100	סה"כ

10. מאז תחילת המלחמה, האם אתה מרגיש בנוח להתבטא בחופשיות ברשתות החברתיות?

דרוזים	נוצרים	מוסלמים	כלל הערבים	
28.0	44.1	48.9	46.7	בכלל לא מרגיש נוח
26.0	23.6	25.0	24.5	לא כל כך מרגיש נוח
20.5	18.6	12.1	13.3	מרגיש די נוח
15.5	6.3	6.8	7.8	מרגיש לגמרי נוח
10.0	7.4	7.2	7.7	לא יודע/לא רלוונטי עבורי
100	100	100	100	סה"כ

11. מאז תחילת המלחמה, האם אתה מרגיש בנוח לדבר ערבית בקרבת יהודים, דוגמת בתחבורה ציבורית או ליד אנשים זרים?

דרוזים	נוצרים	מוסלמים	כלל הערבים	
12.2	20.6	22.8	22.0	בכלל לא מרגיש נוח
19.8	23.4	25.0	24.2	לא כל כך מרגיש נוח
43.2	40.5	30.6	32.6	מרגיש די נוח
24.8	15.5	18.2	18.6	מרגיש לגמרי נוח
0.0	0.0	3.4	2.6	לא יודע/לא רלוונטי עבורי
100	100	100	100	סה"כ

12. מאז תחילת המלחמה, האם אתה מרגיש בנוח ליצור קשר עם קרובים ומכרים בעזה ובגדה המערבית?

דרוזים	נוצרים	מוסלמים	כלל הערבים	%, כלל המדגם
5.6	14.6	21.1	18.9	בכלל לא מרגיש נוח
11.9	11.8	14.9	14.1	לא כל כך מרגיש נוח
9.1	6.3	7.2	7.1	מרגיש די נוח
1.8	4.2	3.1	3.0	מרגיש לגמרי נוח

71.6	63.1	53.7	56.9	לא יודע/לא רלוונטי עבורי
100	100	100	100	סה"כ

מאז תחילת המלחמה, האם אתה מרגיש בנוח ליצור קשר עם קרובים ומכרים בעזה ובגדה המערבית?

דרוזים (מתוך 28.4%)	נוצרים (מתוך 36.9%)	מוסלמים (מתוך 46.3%)	כלל הערבים (מתוך 43.1%)	%, מרואיינים רלוונטיים (יש קרובים ומכרים בעזה ובגדה המערבית)
19.8	39.5	45.5	43.8	בכלל לא מרגיש נוח
41.9	31.9	32.3	32.7	לא כל כך מרגיש נוח
31.9	17.1	15.5	16.5	מרגיש די נוח
6.4	11.5	6.7	7.0	מרגיש לגמרי נוח
100	100	100	100	סה"כ

13. מאז פרוץ המלחמה, מה קרה לקשרים שלך עם מכרים וחברים יהודים?

דרוזים	נוצרים	מוסלמים	כלל הערבים	%, כלל המדגם
21.2	12.9	27.7	26.0	אין לי קשרים עם יהודים
8.0	7.5	3.0	4.0	הקשרים השתפרו
10.2	5.7	12.6	11.5	הקשרים נפגעו
58.6	73.9	56.0	57.7	לא חל שינוי בקשרים
2.0	0.0	0.7	0.8	לא יודע/ת
100	100	100	100	סה"כ

מאז פרוץ המלחמה, מה קרה לקשרים שלך עם מכרים וחברים יהודים?

דרוזים (מתוך 78.8%)	נוצרים (מתוך 87.1%)	מוסלמים (מתוך 72.3%)	כלל הערבים (מתוך 74.0%)	%, מרואיינים שיש להם קשרים עם יהודים
10.2	8.6	4.1	5.5	הקשרים השתפרו
12.9	6.6	17.5	15.5	הקשרים נפגעו
74.4	84.8	77.5	78.0	לא חל שינוי בקשרים
2.5	0.0	0.9	1.0	לא יודע/ת
100	100	100	100	סה"כ

14. האם אתה מכיר את הוראות פיקוד העורף מה יש לעשות בזמן חירום (למשל בהישמע אזעקה), והאם אתה פועל לפיהן?

דרוזים	נוצרים	מוסלמים	כלל הערבים	
8.5	5.9	15.0	13.5	לא מכיר
74.1	61.1	58.1	59.5	מכיר ופועל תמיד לפי ההוראות
11.5	17.7	13.6	13.8	מכיר ופועל לפי ההוראות לעיתים די קרובות
1.9	7.4	6.0	5.9	מכיר ופועל לפי ההוראות לעיתים די רחוקות
4.0	7.9	7.3	7.3	מכיר, אך אף פעם לא פועל לפי ההוראות
100	100	100	100	סה"כ

15. במהלך המלחמה נפגעו ברצועת עזה גם אזרחים פלסטינים שלא היו מעורבים בלחימה נגד ישראל. לדעתך, מי האחראי המרכזי לפגיעה באזרחים אלה?

דרוזים	נוצרים	מוסלמים	כלל הערבים	
33.1	26.3	12.3	15.6	החמאס
8.8	7.9	15.5	14.5	מדינת ישראל וצה"ל
47.8	57.4	60.3	58.4	שניהם באותה המדינה
10.3	8.4	11.9	11.5	לא יודעת
100	100	100	100	סה"כ

כשמדובר בך ובבני משפחתך הקרובה, האם אתה חושש או לא חושש בעתיד הקרוב ל:

16. ביטחונכם הפיזי:

דרוזים	נוצרים	מוסלמים	כלל הערבים	
54.4	47.5	51.6	51.2	חושש מאוד
27.4	31.8	33.7	32.4	די חושש
12.4	12.5	8.5	9.3	לא כל כך חושש
5.8	8.2	5.5	6.1	כלל לא חושש
0.0	0.0	0.7	1.0	לא יודעת

100	100	100	100	סה"כ
-----	-----	-----	-----	------

17. ביטחונכם הכלכלי:

דרוזים	נוצרים	מוסלמים	כלל הערבים	
57.1	41.8	53.6	52.0	חושש מאוד
27.2	37.6	34.8	34.0	די חושש
10.0	14.5	6.3	8.0	לא כל כך חושש
5.6	6.1	4.9	5.2	כלל לא חושש
0.1	0.0	0.4	0.8	לא יודע/ת
100	100	100	100	סה"כ

18. האם יש לך קרובי משפחה מדרגה ראשונה או שנייה המתגוררים בגדה המערבית ו/או ברצועת עזה?

דרוזים	נוצרים	מוסלמים	כלל הערבים	
91.9	97.8	91.0	91.9	אין לי קרובי משפחה ברצועת עזה ובכדה המערבית
0.0	0.0	1.2	0.9	יש לי קרובי משפחה רק ברצועת עזה
6.1	0.0	6.7	5.8	יש לי קרובי משפחה רק בגדה המערבית
2.0	2.2	1.1	1.4	יש לי קרובי משפחה גם ברצועת עזה וגם בגדה המערבית
100	100	100	100	סה"כ

הרכב חברתי-דמוגרפי והגדרות עצמיות (%)¹

מין	
גברים	49.8
נשים	50.2
סך הכול	100

¹ מוצגים נתונים לא משוקללים. לצורך ניתוח הנתונים בוצע שיקלול לפי גיל ואיזור מגורים.

המכון הישראלי לדמוקרטיה

	גיל
20.4	18-24
24.0	25-34
21.7	35-44
16.4	45-54
10.8	55-64
6.7	+65
100	סך הכול

כלל המדגם	השכלה
5.8	יסודית או פחות
18.0	תיכונית חלקית, ללא תעודת בגרות
24.2	תיכונית מלאה עם תעודת בגרות
5.6	על תיכונית (סמינר למורים, בי"ס לסייעוד, בי"ס להנדסאים)
3.0	על תיכונית, בוגר קורס מקצועי
14.9	לימודים אקדמיים חלקיים, ללא תואר
26.6	השכלה אקדמית מלאה
1.9	לא יודעים/מסרבים להשיב
100	סך הכול

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

	הכנסה חודשית למשק בית*
24.3	הרבה מתחת לממוצע
21.6	מעט מתחת לממוצע
23.4	כמו הממוצע
9.3	מעט מעל הממוצע
6.9	הרבה מעל הממוצע
14.5	לא השיבו
100	סך הכול

* ההכנסה הממוצעת (חציון) למשק בית בישראל היום היא כ-16,000 ש"ח ברוטו. האם הכנסתכם המשפחתית הכוללת (של שני בני הזוג) היא: [במשק בית של נפש אחת השכר הממוצע ליחיד הוא כ-8,000 ש"ח ברוטו]

	עדה דתית
79.7	מוסלמים
9.5	נוצרים
9.3	דרוזים
1.5	מסרבים/אחר
100	סך הכול

	אזור מגורים
54.6	הגליל
25.5	המשולש
8.4	ערים מעורבות
11.5	הנגב
100	סך הכול

	הצבעה בבחירות לכנסת 2022
9.9	מצביעי חד"ש-תע"ל
16.2	מצביעי רע"ם

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

7.2	מצביעי בל"ד
8.6	מצביעי מפלגות ציוניות
47.4	לא הצביעו
10.7	מסרבים
100	סך הכול